

TABAKO GAMINIŲ DIREKTYVA

Tabako gaminių direktyvos persvarstymas. 2012 m. gruodžio 19 d. Europos Komisija išsiuntė direktyvos persvarstymo pasiūlymą Tarybai ir Europos Parlamentui, kurie drauge sprendžia dėl šios srities ES teisės aktų.

Kodėl persvarstytas ES teisės aktas?

Tabako gaminių direktyva (2001/37/EB) (toliau – Direktyva) galioja nuo 2001 m. Nuo tada mokslas, rinka ir tarptautiniai įvykiai smarkiai pasikeitė. Pavyzdžiui, gauta naujų duomenų apie tabako gaminiams naudojamas kvapą ir skonį suteikiančias medžiagas ir išpėjimų dėl grėsmės sveikatai veiksmingumą. Rinkoje atsirado naujų gaminių, tokių kaip elektroninės cigaretės ir pradėtos taikyti naujausios rinkodaros strategijos, susijusios su patraukliomis pakuotėmis ir būdingo kvapo

ar skonio medžiagomis. Tarptautiniu lygmeniu ES ir visos valstybės narės ratifikavo 2005 m. vasario mėnesį įsigaliojusią PSO Tabako kontrolės pagrindų konvenciją (TKPK). Dėl to **kai kurios šiuo metu galiojančios Direktyvos nuostatos paseno.** Be to, valstybės narės laikėsi nevienodų reglamentavimo metodų, todėl šiuo metu **valstybėse narėse galioja nevienodi tabako gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą reguliuojantys įstatymai.**

Ar tabakas ES ir pasaulyje kelia didelių sveikatos problemų?

Taip. Kasmet nuo rūkymo **Europoje miršta beveik 700 000 žmonių (tiek pat, kiek jų gyvena Frankfurto dydžio mieste)**, tad tabako vartojimas yra didžiausias išvengiamas sveikatos pavojus. Milijonai ES gyventojų serga su rūkymu susijusiomis ligomis, tarp jų vėžiu, širdies ir kraujagyslių ir kvėpavimo takų ligomis. Apie 50 proc. rūkančiųjų miršta vidutiniškai 14 metų anksčiau, jie didesnę gyvenimo dalį būna prastos sveikatos. PSO skaičiavimu, kasmet visame pasaulyje **dėl tabako vartojimo miršta beveik 6 milijonai žmonių.** 2009 m. duomenimis pasyvus rūkymas namuose ir darbe sukėlė 79.000 mirtis (ES-25).

Direktyvoje (2001/37/EB) nustatytos tabako gaminių (cigarečių, sukamojo tabako, pypkių tabako, cigarų, cigarilių ir įvairių formų nerūkomo tabako, pavyzdžiui, oraliniam vartojimui skirto, kramtomojo ir uostomojo tabako) gamybos, pateikimo ir pardavimo taisyklės.

Jei nebus imtasi priemonių, kad ši nerimą kelianti tendencija būtų pakeista, **iki 2030 m. aukų skaičius gali išaugti iki 8 milijonų.**

EK, siekdama užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos lygį ES vidinėje rinkoje, pasiryžusi laikytis griežtos tabako kontrolės politikos. Kadangi tabakas greitai sukelia priklausomybę, svarbu pasiekti, kad jauni žmonės nepradėtų jo vartoti. 70 proc. rūkančiųjų pradeda rūkyti jaunesni negu 18 metų, o 94 proc. – jaunesni negu 25 metų.

Kiek Europai kainuoja tabako vartojimas?

Visuomenei patiria dideles tiesiogines ir netiesiogines sąnaudas dėl ligų susijusių su tabaku, įskaitant tiesiogines sveikatos apsaugos išlaidas ir netiesiogines išlaidas, kaip pavyzdžiui, produktyvumo nuostolius (pravaikštos, prarasti įgūdžiai, nedarbas), socialinės rūpybos išlaidos (ligos ir bedarbio pašalpos) ir gaisro ir kitų nelaimingų atsitikimų (materialinio turto praradimas, gaisrai), taip pat neapčiuopiamos išlaidos, pavyzdžiui, skausmo ir kančios, kaip gyvenimopraradimo ar dėl tabako vartojimo sukeltų ligų rezultatas. Buvo apskaičiuota, kad šios išlaidos siekia € 363 milijardus 2000 m., kas sudaro 3,9 procentų ES-27 BVP.

„Mes norime denormalizuoti rūkymą ir kaip galima greičiau turime tai pasiekti. Europai tabako pramonė atneša apie 20 milijardų eurų pelno kasmet, tačiau dėl rūkymo patiriame 23,5 milijardo eurų nuostolių. Taigi nė vienos šalies ekonomikai nėra naudinga pardavinėti kancerogeną. Čia nėra jokios ekonominės mįslės“, – J.Reilly, Airijos sveikatos ministras.

Pagrindiniai pasiūlymo aspektai

Pasiūlymu numatoma iš pagrindų persvarstyti šiuo metu galiojančią Direktyvą. Jame minimos šios konkrečios sritys:

- **Sudedamosios dalys.** Bus įvestas suderintas elektroninių pranešimų apie sudedamąsias dalis ir išmetalus teikimo formatas. Pasiūlymu numatoma uždrausti cigaretes, cigaretėms sukti skirtą tabaką ir būdingo kvapo ar skonio bedūmius tabako gaminius ir gaminius su priedais, didinančiais jų toksiškumą ir gebėjimą sukelti priklausomybę.
- **Draudžiami pardavimą skatinantys elementai.** Standartizuoti kai kurie cigarečių ir jų pakuočių išvaizdos reikalavimai, pvz., cigarečių pakuotės dydis, kad kuo geriau būtų matyti vaizdinis išspėjimas. Šiuo metu pateikiama informacija apie dervas, nikotinę ir anglies monoksidą pakeičiama informaciniu pranešimu ant pakuotės šono. Valstybės narės ir toliau gali tinkamai pagrįstais atvejais nuspręsti naudoti neutralias pakuotes.
- **Ženklimas ir pakuotės.** Visos cigarečių ir cigaretėms sukti skirtos pakuotės turi būti paženklintos vaizdiniu ir tekstiniu išspėjimu dėl grėsmės sveikatai, užimančiu 75 proc. pakuotės priekinės ir užpakalinės dalies ploto, įskaitant informaciją apie pagalbos metant rūkyti paslaugas.

Ar Direktyva suaktyvins kovą su nelegalia prekyba?

Taip. Teisės akto pasiūlyme pateikiamos **griežtos kovos su neteisėtais tabako gaminiams kovos priemonės, siekiant užtikrinti, kad ES būtų prekiaujama tik Direktyvos reikalavimus atitinkančiais gaminiams.** Direktyva pirmą kartą nustatoma legalios tiekimo grandinės sekimo ir stebėjimo sistema ir apsaugos priemonės, kurios turėtų palengvinti teisėsaugos institucijų veiklą ir padėti vartotojams atpažinti nelegalius gaminius. Pasiūlymu atkreipiamas vartotojų dėmesys į tai, kad prekyba nelegaliais gaminiams yra organizuotas nusikalstamumas. Kitiems tabako gaminiams, ne cigaretėms ir cigaretėms sukti skirtam tabakui, numatytas penkerių metų pereinamasis laikotarpis.

- **Bedūmiai tabako gaminiai.** Išlieka oraliniam vartojimui skirtos tabako gaminių draudimas, išskyrus Švediją, kuriai Stojimo sutartimi suteikta išimtis. Visų bedūmių tabako gaminių pakuočių abiejose pusėse turi būti išspėjimai dėl grėsmės sveikatai. Nauji tabako gaminiai turi atitikti Direktyvos nuostatas; prieš juos pateikiant rinkai, būtina pranešti iš anksto.
- **Direktyvos gaminių apibrėžtosios srities išplėtimas.** Gaminius, turinčius nikotino (pvz. elektronines cigaretes), kuriuose nikotino yra mažiau už tam tikrą nustatytą kiekį, galima pateikti rinkai, tačiau būtina ženklinti išspėjimu dėl grėsmės sveikatai gaminius, kuriuose nikotino daugiau, rinkai pateikti leidžiama tik gavus leidimą prekiauti jais kaip vaistais nikotino pakaitiniam gydymui (pvz. nikotino pleistrai). Žoliniai rūkomieji produktai (pvz. žolinės cigaretės) turi būti paženklinti išspėjimais dėl grėsmės sveikatai.
- **Tarpvalstybinė nuotolinė prekyba.** Tarpvalstybinės nuotolinės prekybos mažmenininkai turi apie savo veiklą pranešti kompetentingoms institucijoms ir įdiegti amžiaus patikrinimo sistemas.
- **Nelegali prekyba.** Numatyta sekimo ir stebėjimo sistema ir apsaugos priemonės (pvz. hologramos).

! Naująjį pasiūlymą su šiuo metu galiojančia Direktyva galima palyginti priede pateiktoje lentelėje !

Ar ateityje cigarečių pakuotės bus kitokios?

Taip. Pasiūlymu numatomi privalomi vaizdiniai išspėjimai dėl grėsmės sveikatai pakuočių priekinėje ir užpakalinėje dalyje, užimančios 75 proc. atitinkamo paviršiaus ploto. Ant šoninių sienelių irgi numatyti išspėjimai dėl grėsmės sveikatai („rūkymas žudo – mesk rūkyti tuojau pat“; „tabako dūmuose yra per 70 medžiagų, kurios, kaip žinoma, sukelia vėžį“), kuriems skiriama 50 proc. paviršiaus ploto. Tai reiškia, kad **išspėjimai dėl grėsmės sveikatai užims mažiau negu 60 proc. viso cigarečių pakuotės paviršiaus ploto.** Be to, cigarečių gamintojai privalės vykdyti sekimo ir stebėjimo, apsaugos priemonių užtikrinimo ir banderolių įsipareigojimus. Kalbant apie įprastas cigarečių pakuotes tai reiškia, kad **30 proc. pakuotės ploto bus palikta prekės ženklui, jei valstybė narė nenuspręs pasirinkti neutralių pakuočių ir pateisinti šį sprendimą.**

Ar nauju įstatymu bus uždraustos kvapiosios medžiagos – pavyzdžiui, mentolis, – ir kitos sudedamosios dalys?

Siūloma uždrausti ne konkretaus kvapo ar skonio medžiagas, o vadinamuosius būdingo kvapo ar skonio, įskaitant mentolį, tabako gaminius. Mentolis gali būti naudojamas tik nedideliais kiekiais, nes didelis mentolio kiekis suteikia tabako gaminiui savitą, kitokį negu tabako, skonį. Tyrimo grupės padės valstybėms narėms ir Komisijai nuspręsti, ar gaminyje turi būti šis savitą kvapą ar skonį. Ir toliau galima naudoti tabako gaminių gamybai būtinus priedus. Jiems priskiriamas cukrus. Pasiūlyme neskiriamos tabako rūšys, tokios kaip *Virginia*, *Burley* ar *Oriental*.

Ar Komisija siūlo ir toliau drausti oraliniam vartojimui skirtą tabaką?

Taip. ES oraliniam vartojimui skirtas tabakas yra draudžiamas nuo 1992 m. Švedijai galioja jos Stojimo sutartimi numatyta išimtis. Oraliniam vartojimui skirtas tabakas sukelia priklausomybę ir daro nepageidaujamą poveikį sveikatai. Dar iki 1992 m. kai kurios valstybės narės uždraudė šį gaminį, atsižvelgdamos į jo reikšmingą augimo potencialą ir patrauklumą jaunimui. Prieš teisės akto pasiūlymą

surengtose viešose konsultacijose dauguma valstybių narių atsisakė minties panaikinti oraliniam vartojimui skirtą tabaką. Oraliniam vartojimui skirtas tabakas gali prisidėti skatinant neseniai pradėjusių rūkyti asmenų priklausomybę nuo tabako (nikotino), o įpratę rūkyti asmenys gali vartoti dviejų rūšių tabako gaminius (cigaretes ir oraliniam vartojimui skirtą tabaką). Sprendimas nepanaikinti draudimo atitinka ir Švedijos nacionalinio visuomenės sveikatos instituto rekomendacijas.

Kokį poveikį šis pasiūlymas turės ES gyventojų sveikatai? Kam šis peržiūrėtas pasiūlymas bus naudingas?

Peržiūrėtas pasiūlymas bus naudingas visiems gyventojams, nes jame numatoma teikti tikslesnę informaciją apie gaminius. Apribojus galimybes suteikti gaminiams patrauklumo, jaunimui kils mažiau noro pradėti vartoti tabaką. Direktyvoje siūlomos priemonės bus naudingos šiuo metu tabaką vartojantiems asmenims, nes padės jiems priimti pagrįstus sprendimus dėl gaminių, o panorėjus – ir dėl metimo rūkyti; tai bus naudinga sveikatai.

Visuomenės sveikatos pagerėjimas, pvz. ilgesnis sveikas gyvenimas, naudingas šalių vyriausybėms ir visai visuomenei. Sveika visuomenė yra ne tik visiems gyventojams labai svarbi savaiminė vertybė; ji būtina klestėjimui ir darbo našumui užtikrinti ir yra lemiamas ekonomikos augimo veiksnys. **Kasmet viešosios sveikatos priežiūros išlaidos gydant su rūkymu susijusias ligas – remiantis atsargiais vertinimais – sudaro 25,3 mlrd. EUR.** Be to, visuomenė per metus praranda dar 8,3 mlrd. EUR dėl su rūkymu susijusių našumo nuostolių (įskaitant ankstyvą išėjimą į pensiją arba mirtį ir pravaikštas). Sumažės vyriausybėms tenkanti našta įgyvendinant tarptautinius įsipareigojimus ir reglamentus, nes valstybės narės galės pasinaudoti viena kitos patirtimi.

Tabako gaminių gamintojams bus naudingos aiškesnės taisyklės, geresnis vidaus rinkos veikimas ir visiems vienodos sąlygos. Naujose taisyklėse ypač atsižvelgiama į konkrečius mažų ir vidutinio dydžio įmonių poreikius.

Viešos konsultacijos dėl Direktyvos peržiūros vyko nuo 2010 m. rugsėjo 24 d. iki gruodžio 17 d.

Per konsultaciją buvo gauta daugiau nei 85 500 nuomonių iš įvairių suinteresuotų šalių, įskaitant pramonės atstovus, nevyriausybinės organizacijas, piliečius, vyriausybės ir valdžios institucijas. Europos Komisijos Sveikatos ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas išanalizavo atsiliepimus ir pateikė [ataskaitą](#).

Atsižvelgiant į pateiktą atsiliepimų šaltinį (daugiau nei pusę jų pateikė Italija ir Lenkija), atsiliepimų tipą (apie du trečdalius jų dublikatai) ir neproporcingą vienpusiškumą, minėtoje ataskaitoje pripažįstama, kad precedento neturintis atsakymų kiekis buvo tabako pramonės mobilizacijos kampanijos pasekmė. Viena iš tokių kampanijų buvo suorganizuota grupės atstovaujančios daugiau kaip 75% Italijos tabako gaminių prekyautojų.

Įdomu! Viešojoje konsultacijoje savo poziciją išsakė 3 valstybinės institucijos: Ūkio Ministerija, Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie LR Vyriausybės, Tauragės Miesto savivaldybė¹.

Kokie veiksmai numatomi toliau?

Teisės akto pasiūlymas bus perduotas Europos Parlamentui ir Tarybai – už privalomų teisės aktų priėmimą atsakingoms Europos institucijoms. Geriausiu atveju naujoji Direktyva bus priimta ne vėliau kaip 2014 m. ir įsigalios 2015–2016 m.

Tabako direktyva yra įtraukta į vadinamąją trio programą ir yra prioritetinga tiek Airijos, tiek Lietuvos pirmininkavimo metu. Todėl abi šalys sieks, kad šis dokumentas būtų pateiktas Europos Parlamentui kaip galima greičiau

¹Tauragės miesto meras Pranas Petrošius 2013 m. vasario mėn. žurnalistams neigė iš savo pašto dėžutės EK siuntęs poziciją dėl Direktyvos.

Priedas

Politikos sritis		Dabartinė padėtis	Pasiūlymas
Taikymo sritis	Bedūmiai tabako gaminiai (BTG)	Oraliniam vartojimui skirtas tabakas draudžiamas (Švedijai taikoma leidžianti nukrypti nuostata). Visi BTG turi būti paženklininti įspėjimais dėl grėsmės sveikatai, turi būti pateikta informacija apie sudedamąsias dalis.	Oraliniam vartojimui skirtas tabakas draudžiamas (Švedijai taikoma leidžianti nukrypti nuostata) Visų BTG pakuočių du geriausiai matomi paviršiai turi būti paženklininti įspėjimais dėl grėsmės sveikatai. Draudžiami BTG su būdingo kvapo ar skonio medžiagomis (įskaitant oraliniam vartojimui skirtą tabaką Švedijoje).
	Gaminiai, turintys nikotino (GTN)	Tabako gaminių direktyvoje (TGD) nenumatyti gaminiai, turintys nikotino. Skirtingai reglamentuojama įvairiose valstybėse narėse; apie pusę valstybių narių (VN) praneša, kad bent kai kurie GTN dėl jų funkcijų priskiriami vaistams ¹ .	Daugiau negu tam tikrą kiekį nikotino turinčius gaminius leidžiama pateikti į rinką tik gavus leidimą prekiauti jais kaip vaistais. Mažiau negu tam tikrą kiekį nikotino turintys GTN turi būti paženklininti įspėjimais dėl grėsmės sveikatai.
	Nauji tabako gaminiai	Naujiems tabako gaminiams (paprastai šylantys ir (arba) nepridegami gaminiai, kurie laikomi ne tokiais žalingais) galioja bendrosios TGD nuostatos.	Prieš pateikdami naujus tabako gaminius ES rinkai, gamintojai privalo informuoti VN. Komisija pateiks ataskaitą po 5 metų. TGD nuostatos galioja naujiems rinkai pateiktiems gaminiams.
	Žoliniai rūkomieji gaminiai	Žoliniai rūkomieji gaminiai (pvz. žolinės cigaretės), neįtraukti į TGD, kuriems galioja įvairių valstybių teisės aktai.	Žolinės cigaretės turi būti paženklintos įspėjimais dėl grėsmės sveikatai.
Pakavimas ir ženklavimas	Įspėjimai apie pavojų sveikatai ir informacija	Visi tabako gaminiai, išskyrus BTG, turi būti paženklininti tekstiniais įspėjimais, užimančiais 30–35 proc. vienos pakuotės pusės ir 40–50 proc. kitos pusės ploto bei šoninę sienelę. VN gali pridėti bendrus (vaizdinius ir tekstinius) įspėjimus užpakalinėje pakuotės pusėje ² . Ant pakuotės pateikiama informacija apie dervų, nikotino ir anglies monoksido (DNAM) kiekį.	Cigarečių ir sukamosioms cigaretėms skirtu tabako pakuočių priekinėje ir užpakalinėje pusėje būtina būti bendri įspėjimai dėl grėsmės sveikatai, užimantys po 75 proc. paviršiaus ploto. Informacija apie DNAM kiekį pakeičiama ant pakuotės šono pateikiamu informaciniu pranešimu, kad tabako dūmuose yra daugiau kaip 70 vėžį sukeliančių medžiagų. Kaip įspėjimo dėl grėsmės sveikatai dalis ant pakuotės pateikiama informacija apie pagalbą nutarus mesti rūkyti.
	Reklaminiai ir klaidinantys elementai	Draudžiami gaminio aprašymo terminai, leidžiantys manyti, kad šis tabako gaminys mažiau žalingas už kitus; pvz. žodžiai „lengvas“ ir „švelnaus skonio“ ³ .	Ant tabako gaminių pakuočių ar pačių gaminių draudžiami reklaminiai ir klaidinantys elementai (pvz. žodžiai „natūralus“, „organinis“, nuoroda į kvapo ar skonio turinčias medžiagas ar klaidinančios spalvos). Klaidinančioms priskiriamos plonos (< 7,5 mm skersmens) cigaretės.
	Pakuotės forma ir dydis	Šiuo metu galiojančioje TGD neregamentuojama, bet 14 VN reikalaujama, kad pakuotėje būtų bent 20 cigarečių ⁴ , keturiose – mažiausiai 19 cigarečių ⁵ , o kai kuriose VN galioja konkrečios nuostatos ⁶ . Kai kuriose VN galioja reikalavimai cigaretėms sukurti skirtam tabakui ⁷ .	Cigarečių pakuotė turi būti keturkampio formos, joje turi būti mažiausiai 20 cigarečių. Cigaretėms sukurti skirtu tabaku negalima prekiauti mažesnėmis negu 40 g pakuotėmis. Nustatytas mažiausias leistinas cigarečių pakuotės aukštis, plotis ir storis, kad būtų aiškiai matyti įspėjimai dėl grėsmės sveikatai.
	Neutralios pakuotės	Šiuo metu galiojančioje TGD neregamentuojamos, bet Tabako kontrolės pagrindų konvencijoje pateiktos rekomendacijos, kai kuriose VN vyksta diskusijos ⁸ .	VN gali pateikti rinkai standartinės pakuotės su sąlyga, kad jos atitiktų Sutarties nuostatas ir apie jas būtų pranešta pagal 98/34 Direktyvą.

¹ AT, BE, DE, DK, EE, FI, FR, HU, LU, NL, PT, RO, SE, SK.

² BE, DK, ES, FR, LV, MT, RO, UK; nuo 2013 m. – IE, HU.

³ FR draudžiami reklaminiai elementai ant pakuočių.

⁴ AT, BE, DE, DK, EE, FI, FR, HU, LU, NL, PT, RO, SE, SK.

⁵ DE, HU, NL, SE.

⁶ JK reikalaujama, kad pakuotėje būtų mažiausiai 10 cigarečių, IT – kad pakuotėje būtų 10 arba 20 cigarečių, LV ir SI draudžiama prekiauti cigaretėmis po vieną.

⁷ FR, DE, IT.

⁸ BE, FI, FR, UK.

Politikos sritis		Dabartinė padėtis	Pasiūlymas
Sudedamosios dalys:	Pranešimai	Pranešimus teikti privaloma, bet nėra vieningo ES suderinto formato.	Pranešimus ir toliau teikti privaloma, bet yra vieningas elektroninis formatas; dėl to lengviau juos palyginti ir užtikrinti vykdymą.
	Priedai	Būtina pranešti apie priklausomybę sukeliančius ir toksiškus priedus. VN savo nuožiūra uždraudžia ar leidžia naudoti tam tikrus priedus (draudžiamų ir leidžiamų priedų sąrašas) ⁹ .	Draudžiamos cigaretės, cigaretėms sukti skirtas tabakas ir BTG su būdingo kvapo ar skonio medžiagomis. Draudžiami priedai, sukuriantys klaidinantį įspūdį (pvz. vitaminai) ir būdingo kvapo ar skonio medžiagų naudojimas tabako gaminių sudedamosioms dalims (pvz. filtrams, popieriui). Draudžiama rinkai teikti didelio toksiškumo ar itin gretai priklausomybę sukeliančių gaminių.
Pardavimo taisyklės	Tarpvalstybinė nuotolinė prekyba:	Reglamentavimas paliekamas VN, devyniose VN draudžiama prekiauti tabako gaminiais internetu ¹⁰ .	Mažmenininkai, norintys užsiimti tarpvalstybine tabako gaminių prekyba, turi informuoti kilmės ir paskirties šalį, kad būtų lengviau užtikrinti taisyklių vykdymą. Jie turi užtikrinti, kad pardavimo metu būtų patikrintas pirkėjo amžius.
Stebėjimo ir sekimo sistema	Atsekamumas	Tabako gaminiai turi būti ženklinami, kad būtų galima nustatyti pagaminimo vietą ir laiką. Techninės taisyklės turi būti sutartos komitologijos procedūra, tačiau toks sprendimas dar nepriimtas.	Įvedama bendra ES sekimo ir stebėjimo sistema. Tabako gaminiams judant tiekimo grandine (išskyrus mažmeninę prekybą), jie turi būti skenuojami ir judėjimas užfiksuojamas. Kitiems tabako gaminiams, ne cigaretėms ir cigaretėms sukti skirtam tabakui, numatytas penkerių metų pereinamasis laikotarpis.
	Apsaugos priemonės	Šiuo metu galiojančioje TGD nenumatytos.	Gaminiai ženklinami apsaugos priemonėmis (pvz. hologramomis ar kitais žymėjimais), kad vartotojai galėtų įsitikinti jų autentiškumu. Kitiems tabako gaminiams, ne cigaretėms ir cigaretėms sukti skirtam tabakui, numatytas penkerių metų pereinamasis laikotarpis.

Šaltiniai:

- EK informacinis pranešimas "Tabako gaminiai: ryškesni įspėjimai dėl grėsmės sveikatai ir stipraus kvapo ar skonio medžiagų draudimas", 2012 m. gruodžio 19 d., Briuselis, nuoroda: http://ec.europa.eu/lietuva/ziniasklaidai/19122012_tabakas_lt.htm;
- Klausimai ir atsakymai. Naujas ES įstatymas dėl tabako gaminių, nuoroda: https://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Frapid%2Fpress-release_MEMO-12-1005_lt.doc&ei=R5czUf6jl8WqtAaIoICwAw&usq=AFQjCNGfQTccCTWMHkaJeWdVNYCcqFyGDg&sig2=I6ByxYhlw2cJ-SpgRZO2TQ&bvm=bv.43148975.d.Yms
- Report on the public consultation on the possible revision of the Tobacco Products Directive (2001/37/EC), nuoroda: http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/consultation_report_en.pdf
- Jan Tiessen, Priscillia Hunt, Claire Celia, Mihaly Fazekas, Han de Vries, Laura Staetsky, Stephanie Diepeveen, Lila Rabinovich, Helen Ridsdale, Tom Ling. Assessing the Impacts of Revising the Tobacco Products Directive, Study to support a DG SANCO Impact Assessment, Final report, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_ia_rand_en.pdf
- Scoggins, A., H. de Vries, A. Conklin, E. Hatziaandreu, RAND Europe, Rand Corporation, and European Commission, Analysis to Support the Impact Assessment of the Commission's Smoke-free Initiatives, Santa Monica, CA: RAND, 2009.

⁹ Pvz., leidžiamų priedų sąrašai yra BE, FR, RO, UK, draudžiamų – LT, tiek leidžiamų, tiek draudžiamų priedų – BG, CZ, DE, HU, SK, kitaip nurodyta FI, FR, ES, PL, SE. BE draudžiamas priedas, suteikiantis dūmams mėlyną spalvą, DE draudžiama naudoti kapsules su kvapiosiomis medžiagomis.

¹⁰ AT, BG, ES, FR, HU, IT, LT, LV, SK.